

Ole Olsen

1840-1902

sjökaptten från Risör i Norge
trävaruhandlare i Nyland

Familjen Olsen vid sitt hem Solheim, Nyland sommaren 1896

Ole Olsen,
Född 1840 i Buviken, Risör, Norge
död 1902 i Nyland

Till min hustru och mina barn

Huvuddrag av undertecknade
släktregister och levnadshistoria
diktad från sjuksängen
28/4 – 3/5 1899

Föräldrar och barndom

Min far Ole Thorsen, föddes den 6:e januari 1815 vid Jernäs, ½ mil östanför Risör i Norge. Han var son till sågaren och mjölnaren Thor Simonsen vilken vid 18 års ålder ingick sitt första äktenskap, varuti 5 barn av vilka min fader var den äldste. Hans andra äktenskap lämnade honom 12 barn, det var 17, hade mig veterligt aldrig varit sjuk, och dog vid 86 år ålder.

Ole Thorsen född 1815 i Jernäs Risör, död 1885 i Nyland

Min mor Ingeborg Samuelsdotter föddes 1808 den 2 december likaså i Järns, hon var den av sina syskon, som levde längst. Mina föräldrar ingick äktenskap i början av år 1833 och hade tillsammans 8 barn varutav jag var den 5:te i ordningen, och varutav numera endast min yngsta syster Maren född 1847 och gift med sin kusin Thomas Johnsen, sedan år 1870 boende här i Nyland, lever. Av de övriga syskonen, dog 3 såsom spädbarn, min yngre broder Styrman Thor Martin Olsen dog 34 år gammal i Risör, gift men barnlös. Min äldre broder Samuel avled 1862 i Risör 27 år gammal efterlämnande änka och fyra barn, varav nu levande endast den yngsta (dottern Lina) gift med sjöman Hjalmar Bergvall, svensk. Min äldsta syster Gunhild Maria född den 9/4 1833 vigdes 1853 med sjöman Tharald M Olsen hade 8 barn, hon dog 1889 i Risör 54 år gammal, hennes man dog 1880. Av dessa barn lever numera 1:e sonen och sjömannen Ole, som nu torde vara cirka 40 år och vistas sedan

många år tillbaka i Amerika. 2:dra dottern Theresia, litet yngre, gift med murareförmannen Anton Hansen (boende) i Tvedestrand har antagligen 3 á 4 barn, 3:dje den yngste sonen skeppstimmermannen Thor Andreas, gift och boende vid Tvedestrand. Undertecknad, född 1840 den 30 maj i Buviken numera tillhörande staden Risör.

Till följd av trånga tider och som min moder tidtals var sjuklig blev vi i familjen icke bortskämda, vare sig i mat eller kläder ehuru vi dock icke led någon verklig brist. Dock minns jag, att jag vid 8-9 års ålder en vinter icke hade andra skor än så kallade "bandträskor" även minns jag att vid 6-8 års ålder sådana rariteter som smör, kött och fläsk icke fanns att tillgå för oss barn, det lilla av dessa varor, som kunde utfås hos min fars arbetsgivare (som också hade Diversehandel) var knappast tillräckligt för min faders del, som gick i tungt arbete, samt en smula åt mor, och kontanter fingo arbetarna icke alls med undantag av min fader, som var biträdande arbetsförman. Han fick 80 öre kontant i veckan och därför skulle köpa mjölk och fisk och annan "dylik lyx". Skulle doktor anlitas lämnades en sedel från kontoret till doktorn och apoteket.

Denna arbetsgivare var en rik man (miljonär), dog 1851 bråd död på en resa i utlandet. Han var då Norges största skeppsredare, hade en stor trävaruaffär i det han ägde en massa hemman samt järnbruk och voro de allra flesta innevånare såväl i Risör som i Söndeled och Gerestads socknar alldeles beroende av honom, och så länge han levde kunde icke andra affärsmän med få undantag utveckla sig, utan fick hålla sig till godo med småsmulorna.

1849 uppsade min fader sin plats hos honom och slog sig på stuveriarbete och som han var en mycket skicklig stuvare,

hade han mycket att göra och ehuru avlöningarna kunde vara knappa nog, förbättrades det dock betydligt i hemmet, både vad föda och kläder angick, liksom han även fick sig ett litet hus med ett rum och kök uppfört i sk ”Uren” inom stadens gränser varefter vi inflyttade hösten 1849.

1853 kallades han av firman Möllback & Thiis till faktor vid deras trävaruaffär och sedan denna firma upplöstes 1857, fortsatte han samma syssla hos Herr M Thiis, som ensam fortsatte liknande affär och flyttade min fader hit samtidigt i egenskap av hans faktor.

1870 flyttade även min moder hit varefter hon dog 1872, 64 år gammal. Något år senare ingick min fader ånyo äktenskap med Anna Sofia Bodén, hade häruti 6 barn, varav 3 söner nu lever, och dog han i Nyland 1885 i en ålder av 70 år. Både han och mor är begravna på Ytterlännes nya kyrkogård.
Frid över deras minne!

1850 – börjar arbeta

Vid 10 års ålder började jag redan arbeta på förtjänst, i det jag tidtals tillsammans med andra jämnåriga dels lastade brynstenar i fartyg varvid jag hade förtroendet att räkna desamma och skulle agera förman för de andra pojkarna. Likaså var jag med och lossade ved från prämar och travade den i i magasin, som stod i närheten av kajerna och kunde jag då vid den åldern förtjäna 40 öre per dag. I folkskolan, som jag bevistade och även försummade lärde vi bra nog mycket, oaktat blott varannan dags undervisning, varande jag lärarens gunstling och sista åren bland de bästa. Min gamle lärare Neergaard var mycket förtjust, då jag för 2 år sedan jämte Andreas och Olaf vid en turistfärd besökte Risör och då även hälsade på honom. Han hade då tagit avsked, över 80 år gammal.

Hösten 1854 stod jag som konfirmand i Risör kyrka. Sedan den tiden var jag i dagligt arbete under min far såsom förman vid trävarurörelsen.

1860 – går till sjöss och besökte bl a Marseilles, Stockholm, Arkhangelsk, Sevilla och Tunadal

Vid 17 års ålder började jag tidtals i egenskap av hjälpfaktor biträda min far intill våren 1860, då jag var 20 år gammal, gav mig till sjöss såsom jungman, 20 kr i månaden, med briggen ”Vesta”, kapten Pedersen, med vilken vi i april månad lämnade Risör trälastad till Boulogne i Frankrike, gick därifrån barlastad till Shields i England, varefter vi lastade stenkolk till Risör, lastade där splitved till London tog barlast att gå till Ramsgate i England, varefter lastades sältran till Hamburg. Vid utgåendet från Londons docka hade jag på ett hängande hår blivit krosstad, i det jag med skeppsbåten skulle skynda förbi ett inkommande fartyg, men fick dock ej den ringaste skada vilket jag ansåg som en Guds synnerliga hjälp. Efter slutad lossning i Hamburg lastades järnvägsvagnar bestämda till Stockholm, ty en enda liten fabrik, som fanns i Sverige icke kunna tillfredsställa behovet.

Emedan lastningen i Hamburg pågick blev jag sjuk i gastrisk feber, och jag måste ligga till kojs under återstoden av vistelsen i Hamburg samt på resan tills vi nådde Köpenhamn, då jag blivit så frisk, att jag åter kunde vara uppe. Efter slutad lossning i Stockholm lastades plankor och järn till Marseille i Frankrike dit vi efter en tämligen stormig resa anlände 3dje juldagsmorgon Detta var således både min första julhelg från hemmet och å sjön.

Ifrån Marseille gick barlastad till den närliggande Cette där lastades vin till Antwerpen varifrån vi gick med styckegods till Kristiania, men kommen utanför Risör erfor vi av ombordkommande lotsar, att större och vackraste

delen av staden nämligen 247 hus 8 dagar förut d v s 5 juni 1861 nedbrunnit. Den sista gård, som brann, var min fars. Efter skedd lossning i Kristiania avmönstrade jag och kom till Risör midsommarafton. Min fader hade redan en vecka efter branden skaffat hustimmer upp på den avbrända tomten och började uppförandet av nya huset genast midsommar och inflyttade vi där 5 oktober samma höst.

Den 16 okt började jag i navigationsskolan i Arendahl, där jag den 26 febr utexaminerades med mycket goda betyg, varefter jag vistades i hemmet tills början av april 1862, då jag tog hyra som 2dre styrman på briggen "Avance", kaptan Telefsen af Risör.

Vi lastade först is i Kragerö till Grimsby England, gick barlastad därifrån till Arkhangelsk. Där lastades bräder till Marseille. Gick därifrån barlastad till Odessa, där vi lastade majs, gick därifrån i början av december bestämd till Queenstown där vi blev beordrade att lossa i Tralee på Irlands västkust, avgick därifrån till Port Tallbot och lastade järnvägsrails till Malmö men på vägen dir var vi in till Risör 2 á 3 dagar. Avgick barlastad från Malmö till Tunadal i Sundsvall och lastade trä till Jersey. Återvändande därifrån barlastade till Råneå lastade trä till Sevilla i Spanien, men var på vägen in i Risör från 5 till 8de okt. I Sevilla lastades kopparmalm och julafton 1863 avseglade till Swansea, där vi lastade rails, stenkol till Lissabon, barlast till Cardiff även denna gång för Malmö och gjorde vi på vägen dit en titt inom hemorten. Från Malmö gick vi till Alafors i Sundsvall, lastade trä på Jersey i engelska kanalen, Gick därifrån till Nyland, där vi lastade 14 fots bondplankor till Lissabon varifrån vi tog saltlast hem och lade upp fartyget för vintern. Strax efterbörjade jag undervisa min 19 årige bror Thor Martin jämte 2 andra i navigation tills medio febr 1865. Jag fick som 1ste styrman ut med samma brigg

"Avance" trälastad till Göteborg. Tog last af propps till Shields, stenkol till Sundsvall, varifrån trälast till Jersey barlast till Söderhamn och lastade där trä till San Sebastian i norra Spanien och så hem i barlast och lade i dec månad 1865 upp för vintern.

1866 – 1873 på "Able av Kragerö" med bl a resor till Alexandria, Quebec, Havanna, Sundsvall och New York

Mars månad 1866 tog jag hyra som förste styrman med kaptan Thiis, briggen "Thomas" af samma rederi som "Avance", men större än denna, vi lasta på våren is, men skadade jag mitt högra knä litet under lastningen, vilken inflammerades betydligt, så jag måste lämna fartyget innan avsegling, över vilket jag ej sörjde så mycket, då jag förutsett att jag skulle ha otrivts ombord. Efter sju veckor var jag återställd i knäet. Därefter tog jag arbete med en Riggmästare i Risör, där vi uppriggade ett nytt skepp tills mitten juni, då han och jag reste till Kragerö, då ombord i rummet på skeppet "Able", vilken ännu stod på stapeln, färdigarbetade den rigg och uppriggade densamma, sedan skeppet gått på vatten.

Under tiden tog jag plats, som förste styrman där ombord, kaptan C Bonnevi. Fartyget, som lastade 900 tons tyngd, var riggas såsom fregattskepp och lämnade vi med i allt 16 mans besättning Kragerö den 5/10 1866 trälastade bestämd till Sheils, där lastades stenkol till Alexandria, hvilken

stad i början af mars mån 1867 lämnades barlastad bestämd till Quebec i norra Amerika, där vi lastade trä för Dublin i Irland. Gick barlastad därifrån till Sulina i Svarta Havet. Latade vete där till Hull, dit vi anlände i början av mars, tog därifrån stenkol till Quebec och trävaror tillbaks till London. Efter utlossning å sista platsen, reste kapten Bonnevi hem överlämnande befälet till den unga kapten F Svang, som av redaren ditsänds. Gick vi lastade med bjälkar till Cardiff, tog efter slutad lossning i Cardiff in stenkolslast till Havanna, dit vi anlände i början af mars 1869. Gick barlast till närliggande hamn, Matanzas, och därefter gick vi till Fahlmouth i England för order och beordrades att lossa i Bristol. Där återkom kapten Bonnevi och intog befälet. Bogserades därifrån till det närliggande Cardiff och lastade stenkol bestämd till Malta, varifrån vi fortsatte barlastad till Sulina. Lastade korn till Antwerpen, varifrån vi avgick till Quebec efter trälast till Dundee, i Scotland, varmed vi avgick. Men samma afton vi lämnade Quebec sammanstötte vi med ett annat skepp och fick vårt fartyg åtskilligt skadat, så att vi måste returnera till Quebec för att reparera. Efter slutad lossning i Dundee, gick vi barlast till Gefle, lastade där trälast för Marseille, men under resan anlöpte vi Kragerö och ankom dit 5 okt precis 4 årsdagen sedan vi lämnat Kragerö. Huvudredaren hade emellertid gjort konkurs och hans hälft i fartyget kommit på andra händer, hvilka inställts för kapten Bennvi, antog A Torkelsen till befälhavare. Fartyget blev liggande i Kragerö, endast fyra å fem dagar. Under tiden besökte jag mitt hem i Risör en dags tid, då avståndet blott var 4 mil.

Vi kom i mediet av nov till Marseille, där vi efter slutad lossning intog last av taktegel bestämd till Matanzas på Cuba. Vistandet i Marseille var denna gång mer än vanligt otrevligt i det man ej ens fick ha ett tänt ljus eller lampa ombord. Ännu mindre fick man elda vare sig i kamin eller i kokspis, då kokning måste försiggå i

kokhus på land, dock stal man sig till att ha ljus i kajutan och besättningsskansen ehuru det var belagt med höga böter, om det blev upptäckt, vilket dock aldrig skedde oss, då vi alltid höll vakt på däck, som skulle giva varningssignal ifall polis nalkades, likasom vi genom att blinda fönster och skylightet hindrade att ljuset visade sig utåt. Detta oaktat det var 10 å 12 grader köld omkring jultiden. Detta elände lämnade vi då efter oss i mitten av febr 1881, kom lyckligt och väl till Matanzas med våra 300 000 taktegel efter vars utlossande togs in last av melado (blandat socker och sirap) till New York. Tog där in last av vete till Antwerpen, gick barlastad till Skönvik, lastade där trä för Marseille, dit vi anlände i början av dec. Frakt med styckegods till Boston i Amerika avslöts, varefter kapten Terkelsen lämnade fartyget och begav sig landvägen hem, överlämnande befälet åt mig för en resa eller två.

Det kändes underligt för mig, som alltid varit van att arbeta hårt att så tvärt få sluta därmed, i det jag som befälhavare å större fartyg, icke kunde eller borde deltaga i arbetet ombord, när fartyget låg i land (Det vore näml. opassande), och blev min kropp så utvilad, att jag med möda kunde sova under nätterna, i det mina göromål såsom befälhavare icke vore det minsta kroppsansträngande.

Vi blev liggande i Marseille till 5 jan 1872, då vi avseglade bestämd för Boston. Fick motta vindar esomoftast och resan till följd därav blev lång. Ankom till Boston i slutet av mars. I synnerhet sista veckan hade vi det ganska hårt, svåra stormar, snötjocka och kallt likasom flera delar av provianten höll på att ta slut, och smakade det förträffligt att efter att hava fått fartyget förtöjt, få sätta sig med bords med en väldigt biffstek och potatis samt färskt vetebröd framför näsan. Från Boston avseglade vi med barlast till Baltimore i Amerika, där vi lastade majs. Gick därmed till Queenstown för order och lossades

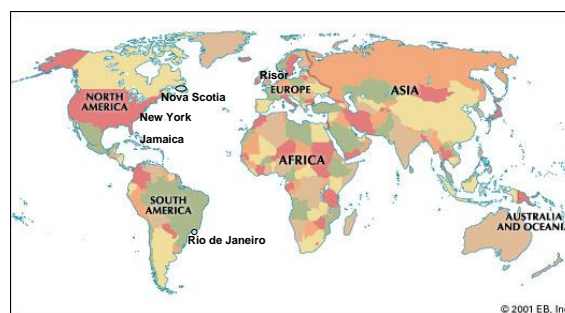
lasten i den i närheten belägna staden Cork. Där återkom kapten Terkelsen och återtog befälet, varefter jag återgick till min plats som första styrman. Från Cork gick vi till New Port i England. Lastade där järnvägsrauks för New York dit vi anlände i aug månad 1872. Där intogs last av vete, vilken last lossades i Waterford i Irland efter att hava varit inne i Queenstown för order. I Waterford intogs barlast och gick till New Orelans, där vi lastade bomull till Hafre. Ankom dit i början av mars 1873.

Jag hade då varit ombord i "Able" utan avbrott från början av oktober 1866 till slutet av mars 1873. Alltså 6½ år! Och kände mig då ganska trött och sliten. Jag lämnade då fartyget ehuru med en viss känsla av vemod, då jag hade så många minnen efter vår långa sammanvaro, men kände mig dock lätt vid att veta med fritagen från all omtanke om fartyget. Då ingen annan bekvämare ångbåtslägenhet för tillfället fanns, gick jag som passagerare till Bergen i Norge med i nämnda stad hemmahörande ångaren "Östersjön", varifrån jag efter 3 dagars vistelse där fortsatte resan med ångaren "Arendahl" till Risör, hvarest jag då anlände omkring 1 april. Där fann jag brev liggande väntande på mig från redaren, som önskade att jag ofördröjligen skulle komma till Kragerö, för att tala med rederiet om att genast återvända till "Able" för att övertaga befälet alldenstund oenighet mellan rederiet och kapten Terkelsen på grund av missförstånd hade uppstått, sedan jag lämnade fartyget i Hafre. Jag telegraferade genast till redaren om min hemkomst och blev mycket glad över hans svar, att en kapten redan var avsänd till "Able", för att föra "Able" en resa och jag sålunda kunde få stanna hemma och njuta välbehövlig vila och känna mig som en fri man.

Min fars lilla hus upp i Uren hade sedan hans flyttning till Nyland blivit åtskilligt medtaget, varför jag genast gick i gång med att måla och tapetsera varje rum samt

målade det två gånger utvändigt. Satte upp nytt staket omkring trädgården, flyttade om en del fruktträd och gav uthusen en nödig reparation, så att dagarna i sin helhet voro upptagna av arbete. Jag bodde i min systers hushåll, då hennes man Thorald Olsen var på sjön. I övre våningen bodde min yngre bror Thor Martin med hustru. Själv var även han på sjön.

1873 – övertog befäl på "Albatross" med bl a resor till Glasgow, Nova Scotia, Jamaica, New York och Rio de Janeiro

Omkring den 20/6 upphörde min frihet, i det jag då måste begiva mig med ångaren till Hafre, för att överta befälet å samma rederi tillhörande ny och präktiga skeppet "Albatross", som då gjort endast en resa, en häutig, välseglande skuta. Avseglade därifrån den 26/6, barlastad för Quebec, hade en kvick resa dit och lastade plankor där till Glasgow i Skottland. Hade en frakt af 117 s 6 d per standard, så höga frakter har aldrig varit där sedan den tiden. I Glasgow lastades stenkol för New York. Hade en mindre angenäm resa dit, i det tyfoidfieber utbröt och härjade bland beställningen under senare hälften av resan, blott tre av besättningen och jag skonades. Av de övriga 6 voro samtidigt icke mindre än 3 sängliggande, varav en dog och begravdes följande dag i havet. Eftersom vi närmade oss Amerika, blev luften litet kyligare och övriga besättningen voro någorlunda återställda vid ankomsten till New York. Här lastades vete till Gloucester, England, till en frakt av 8/3 pr zuarter, men kort förut hade frakterna var 10/6d! Ofantligt höga! Från

Gloucester bogserades fartyget till New Port, där vi lastade stenkol för Kingston på ön Jamaica i Västindien.

Avseglade till New Port i början av januari 1874. På Jamaica lastades socker och rom m m till Greenock, Scotland. Här lastades eldfast tegel, era och järntackor till Halifax, Nova Scotia, Amerika. Gick på kusten därstädes till Sheet Harbour och lastade plank på Liverpool. Där lastades styckegods för Rio de Janeiro. Efter att hava firat jul och nyårsdagen 1875 lämnade vi i januari Liverpool och anlände välbehållna till Rio de Janeiro i slutet av mars. Efter 4 dagars vistelse i Rio de Janeiro, blev jag angripen av gula febern. Kallade läkare ombord, vilken ansåg, att jag ej behövde intagas på febersjukhus, alldenstund han tog mig under behandling, blott några timmer efter det jag kände symtomen till feber. Han ordinerade avföring och en mycket stark svettkur. Men, som det var mycket varmt och för mycket oroligt ombord ordinerade läkaren efter 4 dagars förlopp, att jag måste ovillkorligen iland. Och som jag då var för mycket sjuk att forslas till sjukhuset, hyrdes en liten kammare helt nära kajen, där fartyget låg, för ett pris av 10 kr per dygn. Efter att hava legat där i 8 dygn, var jag så pass återställd, att jag kunde flyttas ombord igen och inträda i mina sysslor. Ack vad detta kändes skönt. Det var ohyggligt dyrbart att vara sjuk i Rio. Endast läkarearvodet utgjorde 640, medicin 87 kronor endast under en tid av 12 dagar.

Nästan hela besättningen var sjuk. Förste och 2 av matroserna dog i denna hemska sjukdom.

I Rio lastades kaffe, 7000 balar för New York och glad var jag den dag vi kunde vänta Rio ryggen och inandas den rena hafsluften, ehuru man i flera dagar efter att vara kommen till sjöss måste vara otrygg, att febern ånyo kunde utbryta ombord, vilket ofta händer såsom följd av

luftombytet. Vi undgick emellertid en sådan olycka och kom välbehållna till New York. Efter en lyckosam resa. Jag glömmer aldrig hur härligt all växtlighet doftade oss till mötes under uppseglingen från sjöss till staden New York. Efter skedd lossning lastades spannmål, vilken last lossades i Cork på Irland. Jag hade nu varit ca 27 månader ombord på "Albatross". Som skeppet "Able's" förare skulle lämna nämnda fartyg, när den utfört sin då påbörjade resa, erbjöd rederiet mig befälhavareplatsen å samma, vilket passade förträffligt, då jag behövde några månaders vila, varefter jag i Cork lämnade "Albatross" och reste hem till Risör. Före jul anlände "Able" till Antwerpen, då jag redan 4de juldag måste begiva mig iväg först med båtskjuts efter kusten, 6 mil, till Arendahl. Därifrån med ångare till Hamburg och vidare per järnväg till Antwerpen. Då jag anlände ombord på min gamla bekanta "Able", 2dra jan 1876. Här intogs barlast för New Orleans. Slöt där frakt att lasta bjälkar till Sant Nazaire i Frankrike, gick därifrån barlast till Sidney, Nova Scotia. Slöt där frakt i Miramichi, New Brunswick lasta plankor för Belfast på Irland, avgick därifrån barlastade bestämd för Savannah för order. Men efter att hava legat på Belfast redd några dagar i avvaktan på gynnsam vind, drev mitt fartyg tidigt på morgonen på nyårsdagen 1877 i kollision med en engelsk brigg, varvid "Ables" roder skadades så betydligt, att jag måste återvända till Belfast för att anskaffa ett nytt sådant.

Efter slutad reparation kom vi äntligen därifrån och anlände till Savannahs yttre red (ca 8 mil nedanför staden) där vi ankrade på påskdagen och jag reste personligen upp till staden. Husen där var delvis av sten och delvis av trä. Det hotell där jag bodde, var ett trähus och som jag tillbringade aftonen till midnatt i samtal med en annan kapten från Kragerö, somnade jag in tungt och anade icke, att det hus, som stod vägg i vägg med hotellet på morgonsidan totalt nedbrann. Frakt

avslöts att lasta vid det närliggande Doboy med bjälkar till Glasgow Dock, England. Här intogs barlast och seglade hem till Kragerö med fartyget, dit vi anlände i juli månad.

Det var då nära 7 år sedan "Able" sist var i Kragerö. Här lämnade jag nu både "Able" och Kragerö för all framtid och kom då till mitt hem i Risör i slutet av juli, beslutade på att stanna hemmaresten av året och påföljande vår. Det gick emellertid ej som tänkt.

På barkskeppet "Skibladner"

Ett fartyg i Risör hemmahörande barkskepp "Skibladner" avseglade i slutet av augusti från Fernandina vid Florida, Amerika, bestämd till Liverpool.

Kapten hade sin fru med och var hon något sjuklig, då de lämnade Fernandina och efter att några dagar hava varit på sjön dog hon av gula febern, förste styrman likaså och om ytterligare några dagar avled även kaptenen och andra styrman i samma hemska sjukdom. Det hade emellertid lyckats erhålla en styrman från ett norskt skepp, som passerades. En kort tid därefter dog 2 matrosar, varefter det av besättningen nu återstod endast 5 man jämte den nya styrmannen. Dessa tog sig dock fram med skeppet till destinationsorten (Liverpool) omkring 10 oktober. Ny kapten måste ofördröjligen sändas dit och vidtalade rederiet mig, om att överta befälet. Jag måste redan följande dags förmiddag begiva mig iväg per ångbåt till Hull och med järnväg tvärs över England till Liverpool och kom dit sent på

aftonen 3dje dagen. Följande morgon gick jag ombord, där jag möttes av en sorglig syn, i det uti kaptens sängkammare hängde dels hans egna och dels fruns kläder såsom de hade blivit upphängda efter dödsfallet (samtliga liken blev naturligtvis genast begravna i havet). Jag bodde under en veckas tid iland, medan det blev grundligt rengjort ombord. Från Liverpool gick medio december till Fernandina igen, dit anlände i slutet av januari. Lastade där trä och bomullsfrö för London. Efter kort vistelse i London avseglade vi barlastad till Sydney, fraktsökande, gick till Richibucto, Nova Scotia, där intogs last av plank för Liverpool. Några dagar efter avseglandet från Richibucto, då vi befann oss på New Foundlands bankar observerade jag ett skepp med nödflagg, styrde till detsamma, som visade sig vara ett i Belfast hemmahörande större barkskepp, som var fullt med vatten och som hade avkapat sina master. På kaptens anmodan, tog jag honom jämte besättningen inalles 17 man ombord och förde dem till Liverpool. Hade på resan åtskilliga extra obehagligheter därutav.

I Liverpool lastades salt för Baltimore och inlastades där tobak till Amsterdam. Gick barlastad till Shields och lastade stenkol på Havanna. Lämnade Shields den 2 januari 1879. Från Havanna avgick barlastad till Cardenas ett stycke östanför Havanna, där lastades socker till New York och oljekakor till Kingstown, barlastad till New York, slutligen intogs last af petroleum till Hull i England, dit vi efter lyckosam resa anlände i början av november. Här lämnade jag efter överenskommelse med rederiet befälhavareplatsen å min första styrman C.H. Thiis, vilken även övertog mina ägande 5/32 i fartyget. Nu var jag en fri man.

1879 - flytt till Nyland

Under loppet av senare åren hade min fader och jag korresponderat om att det kunde vara skäl uti, att jag försökte mig här

uppe i trävaruaffär och med detta för öga, reste jag från Hull med ångare till Amsterdam och Harlingen för att göra mig personligt bekant med importörerna. Reste sedan hem med järnväg till Hamburg och därifrån med ångbåt till Risör dit jag anlände sista november 1879.

Nu var min bana såsom sjöman avslutad och under dessa cirka 20 år hade dock ingen större olycka träffat mig, utan hade jag å andra sidan rönt en större framgång än de flesta av mina medtävlare, och när jag ser tillbaka till den tid jag slutade sjölivet, ser jag att jag slutade just i rätta åren, i det konjunkturerna endast med några smärre växlingar inom sig blivit sämre för varje år. Det jag ägde i fartyget sålde jag då jag slutat på sjön och fick ordentligt betalt, men däremot känner jag åtskilliga kaptener och skeppsredare, som förut varit kaptener, som behöll sina skeppsandelar, som kunde ha ett värde av sammanlagt 50 á 100.000 kr ja därutöver, som konjunkturerna nu i 20 år varit, har dessa fartyg litet eller ingenting förtjänat, ja, många förlorar mycket pengar och äro desamma nu så att säga fattiga, i det fartyget äro värdelösa.

Som jag nu ämnade stanna på ”landbacken” för framtiden, insåg jag nyttan och nödvändigheten af att skaffa mig eget hem och som jag under flera år varit bekant med Fröken Christine Marie Olsen, dotter till avlidne sjökaptens Andreas Olsen och hans maka Christiane, född Vikman, förlovade vi oss den 4 december. Vid hennes föräldrars död 1860 kom hon och syskonen ut till moderns syskon, som tog var sin av de 5 syskonen. Marie var då 9 år gammal och kom till en moster, som var gift med en holländsk sjökaptens och bodde i Veendam i Hollans. Såväl hon som mostern var som oftast med på sjön. Vid 18 år ålder flyttade hon tillbaka till Risör och bodde första året hos min moster Mätte Nilson, lärde sig att sy fruntimmerskläder och gick sedan under loppet av flera år i husen och sydde åt herrskapen och var som

sömmerska mycket omtyckt. Då hon därjämte var mycket ihärdig och sparsam, hade hon icke endast kunnat skaffa sig åtskilliga värdefulla möbler till det rum, som hon under senare år hyrde, utan även hade lagt åtskilligt pengar åsido. Redan den 9 december reste jag från hemmet med Nyland som mål för att här etablera den tillämnade trävaruaffären. Norra stambanan var då färdig från Stockholm till Järfös, och måste jag sedan åka med häst och anlände hit 17 december. Min faders förra principal herr M.S. Thiis hade då en obetydlig affär av samma slag, som den av mig tilltänkta. Han föreslog mig, att vi skulle bilda gemensamt bolag, vilket jag ingick på, i det han skulle sköta kontorsgöromålen och försäljning, och jag det yttre, nämligen inköp och skeppning av trävarorna. Det var också i min smak och kunna vistas ute i det fria och resa omkring i distrikten. Under firma Olsen & Co drev vi denna affär i 5 år, varefter jag yrkade och verkställde upplösning, då jag trodde mig kunna förtjäna mera genom att vara ensam.

Den första vintern här uppe var mig odrägligt lång med all sin snö och is, jag var inackorderad hos mina föräldrar och hade det mycket bra, men jag befann mig dock, som om jag skulle vara landsförvisad till Sibirien, i det jag ej såg någon öppen sjö, ja, icke ens min fästemo. Efter bägge delarna fick man vänta till våren kom.

Den 12/5 hade jag lastat mitt första fartyg, den 14/5 telegraferade jag till Marie, att jag följande dag anträdde resan till Risör, för att vi då skulle hålla bröllop och kom jag hem den 18/5. I strid mot min uttalade önskan hade Marie under hela vintern fortsatt med att gå i husen och sy, nu då hon enligt brevväxling visste, att bröllopet kom att hållas snart, var hon just kommen inom dörren till sitt hem, då hon Torsdag i Pingstveckan hade lämnat sin sista kund. Då inträdde telegrafbudet med telegrammet från mig, att hon inom några dagar måste vara beredd att klä till brud

och ofördröjligen därefter göra mig sällskap hit, då det var brådska att lasta fartyg, som anlände hit under Pingstdagarna. Tanken hade förut varit, att något bröllop ej skulle hållas förrän midsommar, men därigenom skulle hon ha gått miste om den vackra försommaren här uppe i Norden. Hon var därför alldeles oförberedd, då hon fick telegrammet, så att både hon och de hon i en sådan brådska kunde få till hjälp måste hålla i både natt och dag med att sy, tvätta m m hvilket var mycket påkostande.

Ole och Marie Olsen

Den 21 maj firades vårt bröllop hemma i den gård, hon hyrde rum. Lördagen 22 var fullt upptagen af att packa och reste vi då söndagsmorgonen den 23 med ångbåt till Kristiania, där vi stannade i ett par dagar, vidare med järnväg till Stockholm varefter ytterligare 2 á 3 dagar för att inköpa nödiga husgerådsartiklar och litet möbler, då de hon och jag hade var för sig och som hitskickats med fartyg på våren ej voro tillräckliga.

Äntligen ankom vi till Nyland lördagen den 29/5 på middagen och det kändes skönt att tåga in i eget hem. Vi hade nämligen hyrt nedre våningen av min faders hus, det numera s k Hotell Nord.

Här bodde vi till hösten 1881. Här föddes sonen Andreas Kristina 15/3 1881. Från hösten 1881 till hösten 1883 bodde vi i Vesterlunds mindre gård tillhörande hemmanet. Här föddes dottern Ingeborg Olinda Maria den 13/6 -82, hon avled 8 månader gammal. Här föddes äfven sonen Olaf Ingman 2/7 1883. Under detta år hade jag uppbyggt ett 2 våningshus å Nylands samfällighet, där ny Nylands Byggnads Aktiebolag uppför sitt hus, dit inflyttade vi på hösten 1883 i nedre våningen.

På våren -84 flyttade vi upp i övre i det nedre uthyrdes, dock ett rum till fröken Sofi Tjerneld, de övriga till Kommissionären Alfr. Larsson.

Där föddes dottern Thora Maria 8/12 -84 och Ingeborg Marta Olinda den 30/3 m-86 och slutligen Stian Karl Vikman den 30/1 -88, dog 12/5 samma år.

Sedan denne son föddes var Maria ständigt sängliggande i lungсот, varefter hon avled den 29/5 1888, precis på timmen 8 år sedan ankomsten till Nyland och begravdes vid Ytterlännäs kyrka den 5 juni. Sommaren förut hade hon och jag varit på besök hemma i Risör. Hennes testamente till mig uttalade hon några timmar, innan hon slutade med bestämd och klar stämma *"Farväl Olsen! Tack för den tid vi levat tillsammans, håll Dig till Gud! Hälsa våra barn och uppfostra dem i Gudsfruktan"*.

Fröken Sofi Tjerneld var hos oss såsom hushållerska sedan början av april och fortfor i egenskap av sådan till påföljande höst. 1888 försommaren var mycket torr, så att eldsvådor i huset och skogen hörde till ordningen för dagen. Den 25 juni brann städerna Sundsvall och Umeå och 27 juni brann även vårt hem i Nyland jämte telegraf och lotsverksbyggnader. Det blåste en nordväststorm. Fröken Tjerneld var den dagen i Sollefteå och kom hem, då huset brann som bäst. Självt var jag i Härnösand den dagen och som passagerare med ångf. Sollefteå, fick jag i Strömnäs veta att det

brann i Nyland och att elden hade börjat i vårt hem. Av husets folk fanns hemma endast de 4 små barnen från 2 – 7 år och barnjungfrun som min nuvarande hustru, som då innehade plats som köksa, men som mycket folk samlades i en hast blev öfver ½ lösejendomen räddad, dock var det mesta i mer eller mindre gott skick. Då jag kom hem kl 6 var huset totalt nedbrunnet. Vilken vemodig syn!

Johanna Olsen

Vi fick under första 10 dagarna bo uti änkefru Nybergs bryggstubyggning, därefter flyttade vi in i O.J. Hambergs mindre hemmansbyggning, där vi bodde till hösten, då vi inflyttade i Herr E. A. Nenzéns hemmansgård, där vi bodde 2nde år till hösten 1890.

Då vi kommit väl i ordning i Nenzéns gården och de långa och mörka höst- och vinterdagarna inställde sig, blev mig tiden såsom änklig odrägligt lång, i det jag ingen egentligen hade att samtala med om barnen och dylikt, då hushållerskan var upptagen med sina göromål dagen i ända. – Barnen hängde med stor tillgivenhet fast vid dåvarande köksan, som även var särskilt glad i barnen, och som hon och jag var av lika sinne och tankesätt, överenskom vi, att hon skulle bli min hustru och firades bröllopet i vårt hem den 31 oktober 1889.

Några dagar förut hade jag av herr Nenzén köpt en gårdstomt, en vacker skogsklädd kulle, här började nu grundläggningen. Uppförande av huset första maj 1890 och flyttade vi in här den sista oktober samma år. Det var då invändigt komplett färdigt med undantag av litet i övre våningen och gav jag lägenheten namnet ”Solheim”.

Den tionde oktober 1890 föddes Anna Gunilla, den 25/10 1891 föddes sonen Johan, som dog den 27 samma månad. Den 22/11 1893 föddes Karl Johan Tryggve och den 9/2 1896 föddes Torgny Sverre Martinius. Den 21/5 1897 föddes Arne Torsten Constantin.

Solheim

I december 1899 fick jag influensa och lunginflammation. Influensan upprepade sig ganska hårt. Somrarna 1890, -91, -92 då jag åtföljd af min hustru reste till Modums bad och sanatorium i Norge. Piggades upp åtskilligt, men måste 1894 åter besöka Modum, efter att först hafva legat en tid vid Tonsaasens sanatorium, äfven då var min hustru med.

1895 kunde jag följa hett N. Damstedt på en turistfärd vid Trondhjem, Kristiania, Fredrikshald, Göteborg, kanalvägen till Stockholm. 1897 företog jag åtföljd av Andreas och Olaf en turistfärd genom Sundsvall, Trondhjem, Kristiania, Larvik, Kragerö, Tvedestrand och Risör. Återvände via Kristiania och Stockholm där ”Utställningen besöktes m m.

Ole Olsen

Sonen Sverre med sin mor Johanna på sparken, sonen Arnes fru Maj Olsen ,Sverres hustru Tullia och son Sten Olsen (ca 1937)

Tillägg

Dikterat av **Sverre Olsen** till äldsta dottern
Inger Solveig Margareta Jonsson på
sjukbädden i september 1976

Sverre Olsen 1896-1976

”När pappa Ole Olsens första fru dog, blev han utan hustru. I huset hade han då två damer, en guvernant och en köksa. Han valde Johanna till sin hustru, som på den tiden kallades köksa. Barnen kallade henne redan mamma.

Hon kom från ett enkelt jordbrukar- och fiskarhem i Finsvik, utanför Härnösand. Närheten till staden gjort att hon fick lära sig mycket från fina hem, inblick i både kok- och umgängeskunst i konsul-, läkar- och andra ledande familjer.

Detta är förklaringen till att hon, som hade så liten skolunderbyggnad, kunde så mycket. Hon försökte tillgodogöra sig så mycket som möjligt i dessa förnäma familjer. Pappa hade en sagolik tur som träffade henne, och hon hade lika stor tur.

Pappa gjorde sedan mycket för att hon skulle vidareutveckla sig. Hon var mycket, mycket omtyckt av alla i familjen.

På resor till Norge fick hon lära sig umgängesseder.

Genom otur i placering av förmögenheten i Härnösandsbanken gick en stor del förlorad.”